

társasága is. Különösen hathatós támogatásra számíthatunk a kongresszus helyének eldöntése kérdésében — amelyre végső soron a delhi kongresszus lesz illetékes — a Szovjetunió és Lengyelország földrajzi társaságai részéről. Minthogy eddig rajtunk kívül csak Kanada jelentette be igényét, viszont a társaságok nagy hányadát jelentő európai társaságoknak kedvezőbb volna a kongresszus Európában történő megrendezése, esélyeink igen komolyak.

Igen tisztelt Közgyűlés!

Beszámolónk végéhez közeledünk, de van még egy komoly feladatunk: összefoglalóan értékelnünk kell a beszámolás időszakát és az értékelésből néhány következtetést kell tenünk. Azzal kezdtem beszámolómat, hogy az év eseményekben és eredményekben kimagaslóan gazdag esztendő volt. Úgy vélem a beszámoló alapján ebben a véleményben osztozni fog a t. Közgyűlés is. Itt csupán két mozzanatra szeretnék utalni: szakosztályaink lényegesen megnövekedett munkájára és a megnövekedett érdeklődésre, a résztvevők számának növekedésére. Ez kétségtelenül a jó szervező munka eredménye is, de azt hiszem ennél is fontosabb, hogy szakosztályaink és vidéki osztályaink vonzó programot tudtak készíteni és megvalósítani. S amiről már a múlt közgyűlésen is volt szó: noha Társaságunk tudományos társaság, tömeges vonzóereje mégis inkább az ún. élménybeszámolóknak és a magas színvonalú ismeretterjesztésnek van, mivel a tagságunk túlnyomó többségét alkotó tanárok számára ez jelenti a gyakorlatilag is hasznosítható segítséget. Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy a kimondottan tudományos beszámolók iránt is nőtt az érdeklődés. Azt hiszem, az érdem itt sem kizárólag a kétségtelenül felfokozott szervező tevékenység, hanem döntően a témáknak tudományos és gyakorlati szempontból egyaránt időszerű voltáé. A geográfiai kutatások elmélyülése, bátor útkeresése és az eredmények gazdagodása indította arra választmányunkat, hogy Társaságunk tagjai

számára tudományos, oktatási, népszerűsítő és szervező munkájuk honorálására „A szocialista földrajzért” oklevél alapítását javasolja a Közgyűlésnek. Ne tekintsük tehát ezt az aktust jubileumi formáságnak, hanem az örvendetes fejlődés szerves következményének. S ugyanezt kell mondanunk a „Kőrösi-Csoma Emlékéremről” is. Ez, az érdemek méltó honorálásán túlmenően, egyre növekvő és elmélyülő nemzetközi kapcsolataink megszilárdításának is hathatós eszköze lesz az egész magyar földrajztudomány javára.

Az értékeléskor két magas kitüntetés alapítása azonban nem zavarhatja meg helyzet-érzékünket. Feladataink a jövőben tovább fokozódnak s az elért eredményeket csak elég megbízható bázisnak tekinthetjük.

Két hatalmas feladat szabja meg a következő év, sőt évek programját: a kibontakozó új gazdaságirányítási rendszerrel kapcsolatban ránk is háruló tudományos tennivalók és az 1972. évi, remélhetően budapesti, Kongresszus előkészítése. A két feladat részben fedi egymást. Ugyanis a Kongresszus elé is akkor állhatunk valóban korszerű, tudományosan színvonalas és gyakorlatilag is hasznos eredményekkel, ha eleget tudunk tenni az új mechanizmusból reánk háruló kötelezettségeknek. Ami a feladatoknak ezt a tudományos oldalát illeti, csak egy szervezeti problémát vetnék fel: sokkal fokozottabban kell együttműködnünk a társtudományokkal, formailag is a közösen rendezett szak- és vitatülések keretében. Ugyanakkor a Társaságnak is feladata a különböző gyakorlati szervezetekkel is kapcsolatokat létesíteni, ami természetesen csak úgy indulhat meg, ha először mi kínálunk fel, mi adunk valamit. S erre vannak is lehetőségeink, tartalékaink. Az 1972-es kongresszus előkészítésében pedig a jövő év folyamán, minden esetre a delhi kongresszusig ki kell dolgozni a következő év szervezési tennivalóinak tervét és ütemtervét.

Feladataink tehát nagyobbak eredményeinknél. Remélhetően, erőnk is lesz a megoldáshoz.

JELENTÉSEK A SZAKOSZTÁLYOK ÉS VIDÉKI OSZTÁLYOK MŰKÖDÉSÉRŐL

1. Természeti Földrajzi Szakosztály

A Természeti Földrajzi Szakosztály a múlt évi közgyűlés óta 8 szakosztályülést tartott és ezeken 11 szakelőadás hangzott el.

Az előadások témaválasztásai helyeseknek bizonyultak, amit talán az bizonyít legjobban, hogy üléseink látogatottsága sokkal pozitívabb volt, mint az elmúlt években, a résztvevők száma közepesen 50 körül ingadozott. Ehhez egyrészt az is hozzájárult, hogy nagyobb lélekszámú, érdekes távoli vidékekről szóló, vagy ugyancsak szélesebb érdeklődést kiváltó, nagyobb anyagot felölelő, elméleti problémákat

taglaló előadások hangzottak el. Más esetben viszont igyekeztünk két különböző témájú előadást összekapcsolni egy-egy ülésre, ami mind a két témakörből vonzott hallgatóságot; az érdeklődők rendszerint mindkét előadást végighallgatták, sőt, nem egyszer aktívan bekapcsolódtak a vitába és ezt a másirányú szakember értékes szempontjaival egészítették ki.

Az előadások tárgya az év folyamán változatos volt, s nagyjából felölelte a természeti földrajz minden területét. Legnagyobb érdek-

lódést kétségtelenül a távolabbi egzotikusabb tájak szakmai problémáiról szóló beszámolók váltották ki, mint az USA-ról, Indonéziáról, Fló-Ázsiáról és Finnországról elhangzott előadások. Élénk volt az érdeklődés — s nem csak a geográfusok köréből, hanem más területen dolgozó szakemberek részéről is KÁDÁR LÁSZLÓ két elméleti jellegű előadása iránt is, amelyek közül az utóbbit a Meteorológiai Társasággal közösen rendeztünk. Az együttes rendezés is sikeres módszernek bizonyult, s hasonló esetekben követendő példát szolgáltat. Tovább szaporodott az éghajlati, hidrogeográfiai és alkalmazott földrajzi előadások aránya is. Az előadásokat — melyeket gondosan előkészített sokoldalú szemléltető anyaggal, falitáblákkal, mozgófilmekkel és diaprojektívekkel bőven illusztráltak, rendszeresen színvonalas és tanulságos viták követték.

Szakosztályunk tagjai sok népszerűsítő előadást is tartottak a TIT budapesti és vidéki szervezeteiben, középiskolai tanárok továbbképzése során, valamint a Magyar Rádióban. A TIT által a Kossuth Klubban első ízben ez év februárjában sikeresen megrendezett Földrajzi Hetek elnökségi tisztjét és előadásait nagyrészt szakosztályunk tagjai látták el. Ezek a népszerűsítő tudományos előadások igyekeztek az utóbbi évtized kutatáseredményeit és külföldi tanulmányútjainak tapasztalatait az érdeklődő szélesebb rétegekkel megismertetni és ezzel a földrajzi ismereteket és tárgyszereteket nagyobb tömegek között hintették szét. A szakosztály tagjainak eredményes munkásságát tanúsítja, hogy tollukból sok értékes tanulmány jelent meg a Földrajzi Közleményekben, a Földrajzi Értesítőben és a Földrajz tanítása c. folyóiratban. Több népszerű tudományos cikket is írtak a Természet-tudományi Közönyben, az Élet és Tudományban, valamint a Föld és Ég c. újonnan megindult folyóiratban.

Szakosztályunk több tagja hosszabb tanulmányúton vett részt. Az ELTE részéről egész csoport jutott el hathetes tanulmányi körútra Csehszlovákián, az NDK-n, Svédországon át Finnországba a Sarkkörön túra, visszafelé pedig a Szovjetunió, Lengyelországon keresztül fejeződött be a szakmai út. A szakosztály titkára három hónapos szovjet tanulmányútján Közép-Ázsia magas hegysegeiben és

sivatagjaiban, majd az Örmény-fennsík vulkánjain és a Kaukázusban olyan területéről hozott friss földrajzi anyagot, ahol a magyar kutatók már évszázados szép hagyományokkal rendelkeznek, de ahová fél évszázad óta nem jutottak el. BALÁZS DÉNES tagtársunk nagy áldozatokkal és sok fáradtsággal megvalósított kelet-ázsiai, sikerekben bővelkedő tanulmányútja után az év elején hasonló jellegű afrikai útra vállalkozott, s ülésünk idején is ott tartózkodik. Szakosztályunk sok tagja járt többhetes, vagy több hónapos tanulmányúton a környező szocialista országokban.

Különösen értékesnek kell tartanunk a különböző nemzetközi konferenciákon, ill. szimpóziumokon való részvételt és az ott tapasztaltakról tartott beszámolókat. A szakosztály elnöke három nemzetközi konferencián képviselte hazánkat, és előadásaiban érzékeltette a hazai kutató- és tudományos munkát. Brüsszelben az UGI lejtőkomisszió és alkalmazott geomorfológiai bizottsága együttes rendezésében rendezett konferencián, Párizsban a II. Francia—Magyar Kollokviumon, Varsóban pedig a Természeti Földrajzi Rayonizálás Szimpóziumán. A Kárpát—Balkán Komisszió Szófiában megtartott ülésén és kirándulásain LÁNG SÁNDOR egyetemi tanár és SZILÁRD JENŐ osztályvezető képviselték hazánkat, ill. szakosztályunkat.

Szakosztályunk kellő részt vállalt a múlt év júniusi dél-dunántúli vándorgyűlés szervezésében és lebonyolításában. E téren elsősorban SOMOGYI SÁNDOR tagtársunkat illeti köszönet a vándorgyűlés szervezésében és a kirándulások vezetésében kifejtett értékes munkásságáért. A rendszeres szakosztályi üléseken kívül szűkebb szakkörben is fontos vitaüléseket rendeztünk, közelebbi szakmai kérdésekről, így közülük — gyakorlati szempontból is — a legfontosabb volt a Gazdasági Földrajzi Szakosztállyal közös rendezésben megvalósított vita az új gazdasági mechanizmusról. Értékes szempontokat és segítséget adott a szűkebb körben lebonyolított vita a geomorfológiai térképezéshez kapcsolódó magyarázók elvi-módszertani kérdéseihöz.

Székely András
szakosztálytitkár

Pécsi Márton
szakosztályelnök

2. Gazdasági Földrajzi Szakosztály

A Gazdasági Földrajzi Szakosztály keretében az 1966/67-es évben 8 előadást tervezünk. Az eddig elhangzott előadások a következők:

November 25. Bora Gyula: Chicagó gazdaságföldrajzi helyzetének hatása a fontosabb iparágak kialakulására. ~

Sárfalvi Béla: A belső vándorlás és a városiasodás folyamata az USA-ban.

December 16. Illés Iván: A polgári ipar-telepítési elméletek főbb vonásai.

Január 20. Antal Zoltán: A szocialista nemzetközi munkamegosztás gazdaságföldrajzi kérdései.